

מכותל הישיבה

בס"ד

עלון תורני חודשי מבית מדרשם של תלמידי ישיבת הכותל

פרשת נצבים

גליון 3 | כח' באלול ה'תשע"ו

כניסת שבת: 17.49

יציאת שבת: 19:01

עמוד 107

תשובה מעומקא דליבא

ר' עמוס אייזנבך

זמני התפילות
והשיעורים בישיבה:

מנחה: 18:05

קבלת שבת

כאט הישיבה

שיעור הרב הד"ר: 7:15

סעודת: 8:00

הפלות שבת

ראש הישיבה

מנחה: 13:05

שיעור: 16.45

סעודת: 19:01

מהי תשובה? בכל שנה אנו רוצים לעשות תשובה משמעותית, כמו שכתוב בספרים, להשתנות להיות אדם חדש שונה מאשר האדם שחטא. להיות דבקים לגמרי בה', בתכלית הדבקות והקרבה. לומדים ענייני תשובה, ולפעמים אפילו מתקנים איזה הרגל שלילי. אמנם האם באמת אנחנו מרגישים חרטה אמיתית? האם אנחנו באמת מרגישים צער על החטא מעבר לצער הראשוני הטבעי שנוצר מיד לאחר החטא. ואף בחודש אלול, על פי רוב אם לא היתה איזה נפילה ח"ו, קשה מאוד לתחושת צער עמוקה עד כדי בכי וצער נוקב. כיצד יוצרים בנפש תחושה אמיתית של חרטה ותיקון?

לאורך אגרת התשובה (ובפרט בפרקים ה-ז) מבאר האדמו"ר הזקן בעל התניא דרך לעבודה נפשית שיש לעשות כחלק מתהליך התשובה, כדי ליצור חרטה גדולה ושאפה עצומה לתיקון, ולא להסתפק באמירה יבשה של הוידוי.

הוא מסביר שיש לקבוע זמן מיוחד (הזמן המועדף הוא תיקון חצות, אך כל זמן אפשרי) ובזמן הזה להתבונן בגדולת ה', כל אחד בדרך המעוררת אותו לראות בגדולה האלקית. דמיינו לעצמכם אדם יושב לו לבד בחדרו ולפתע נכנס הר"מ שלו – מה תהא הרגשתו? בטח ירגיש קצת חוסר נעימות, ואז פתאום נכנס ראש הישיבה – אז הוא כבר יתחיל לסדר את העניבה, ואז נכנסים גדולי הדור והוא מתמלא יראה ואז נכנסים גדולי הדורות הקודמים החפץ חיים, הרב קוק, אדמו"ר הזקן ועוד. ומשם ממשיכים לתיאור שיש בברכת יוצר אור – על מציאות עליונה בה יש רבבות מלאכים ושרפי קודש, ויש אינספור עולמות עליונים רוחניים קדושים וטהורים מלאים שרפי קודש שחשים את גדלות הבורא, מרגישים אימה ויראה עצומה בעומדם לשרת את מלך מלכי המלכים הקדוש ברוך הוא.

ואחרי כל זה יש להבין את שפלות החטא. לחשוב כמה החטא נוראי, שחור ומפריד את האדם מהקב"ה, מהטוב האינסופי. איך שהחטא יוצר מחיצה ופתאום יש נתק, הנשמה שכל כך צמאה ליוצרה כל כך רוצה לדבוק בה' יתברך, חשוק לה והיא יושבת בחושך, במקומות נוראיים. ולחשוב כיצד כל חטא הוא מרד בקב"ה – כל חטא הוא עבירה על רצון המלך, כשאדם מדבר לשון הרע הוא לא רק פוגע בחברו, הוא מורד במלך שאמר שלא לעשות כך, וכידוע מורד במלכות חייב מיתה, ומוות רוחני זה דבר נורא ואיום באמת, זה לא רק ניתוק מהגוף ומעבר למקום אחר, זה פירוד משורש החיים האמיתי.

לתפילות קשה להגיע למקומם בשמיים, יש נתק בקשר, יש חושך גדול. וכאשר מתבוננים בזה בעומק נוצרת תחושת חרטה גדולה על הניתוק מה' יתברך. וניתן להתוודות באמת ושהצער יגיע מהניתוק מה' ולא מירידת הערך האישי בעיני עצמנו. מתוך הצער הגדול של הניתוק אנו מגיעים לרצון עז ואמיתי להשתנות, להתעלות, להדבק בה' באמת, להטהר ולהתקדש ביותר. ואחר כל זאת צריך להגיע למצב של שמחה אמיתית פנימית, טהורה, זכה. כיון שברגע שהאדם מחליט לשוב פשוט שה' יתברך רוצה זאת אפילו יותר מהאדם עצמו, הוא רוצה שיתקרב אליו, הוא מחכה לו ומקבל אותו באהבה גדולה.

יתרה מזאת, יש להגיע לשמחה אמיתית המגיעה יחד עם התשובה וכדברי דוד בתהילים לאחר שאמר "כרב רחמין מוחה פשעי...תשמיעני ששון ושמחה, תגלנה עצמות דכית".

ממשיך האדמו"ר הזקן ואומר שמתוך כך מגיעים לידי לימוד התורה והמצוות ביראה גדולה ואהבה רבה מעומקא דליבא ממש. מתוך מקום נפשי של צמאון רב לה' יתברך, מתוך שמחה גדולה – זו התשובה העליונה שראויה לכפר על כל פשעים אפילו על החטאים שכתוב שאין להם תיקון. זו המעלה של בעלי תשובה – שזוכים לקיים תורה ומצוות מתוך יראה ואהבה וחשק רב ודבקות אמיתית.

יהי רצון מלפני ה' שנזכה לשוב באמת, תשובה אמיתית עליונה מלאה שמחה ודבקות עצומה בה' ומתוך כך להביא את הגאולה השלמה והאמיתית!

מזל טוב:

ליוני אגרימוביץ' ורעייתו (מחזור מ"ב) לרגל נישואיהם, לשמעון ובת עמי עמור (מחזור מ"ג) על הולדת הבן, לדניאל הרשקו ורעייתו (מחזור מ"ד) על הולדת הבן, לאלישע ורחלי כרמל לרגל הולדת התאומים, לאביעד שטיין ורעייתו (מחזור מ"ה) על הולדת הבת.

אתאבות, הארות
ליחת מאמרים:

Mikotel_hayeshiva@gmail.com

א. מצרכת: זיל ארזי

שיטת המלבי"ם היא שכל דרשה של חז"ל מוכרחת או נסמכת על פשט הכתובים, ולא זו בלבד סובר המלבי"ם, אלא שדרשות חכמים הם הם פשט הכתוב, אם נבוא לדקדק במילים דקדוק נכון, ונבין את לשון העברית כפי שהייתה שלמה ביד חכמים מיד נראה איך דרשותם הם הפירוש לפשט הכתובים היותר מדויק.

ואם יאמר האומר: קל לאחז בהצהרות גדולות שאין בידינו כלים לבחון אותם. - הרי תשובתו בצידו: הספר העמוק הזה 'איילת השחר', הוא ספר כללי דקדוק בעל תרי"ג כללים בלשון העברית כיצד להבין דרשות חכמים על בוריים. יתר על כן, פירוש המלבי"ם לתורת כהנים הוא עבודת פרך מדויקת להפליא לברר כל דרשה ודרשה על פי השיטה זאת. אין כאן אמירה שתומה בכלל, אלא יש כאן גאונות ועמל רב.

ובכל זאת אין זה סוף פסוק. רבים חלקו עליו וסברו בדיוק להפך: כל ההלכה היא "הלכה למשה מסיני". דברי הלכה מעולם - יגידו בעלי הפלוגתא - לא נפשטו מדרישת הכתובים.² רק מאחר ויש לנו הלכה מקובלת צריך למצוא לה מקום בכתוב. הפסיקה הייתה תמיד על פי שיקול דעת הפוסקים, והפוסקים המקובלים מחכמים הראשונים, לא שונה הרבה מזמנינו. עבודת הדרש היא לדעת כיצד רמז בכתוב מה שכבר נודע לנו בהלכה.³

לפי שיטה זו המדרש לא יוצר הלכה כי אם מקיים אותה. בנוסף לזה לעתים המדרש אינו הפשט. כדברי הגר"א (אדרת אליהו פרשת משפטים כא, ד"ה 'או אל המזחה'): "הלכה עוקרת מקרא". בעלי השיטה הזו מבינים שיש לרובד הפשט משמעות שונה מרובד הדרש. הלכה היא בדרש. אין להסתכל בפשט הכתובים לחפש הלכות. לפירוש הפשט עניין בפני עצמו ולדרש עניין בפני עצמו. שיטה זו מפורשת בדברי הרשב"ם, הגר"א, אור החיים הקדוש ועוד.

ברור אמנם שגם דברים אלו אינם סוף פסוק. אחרי היכרות ראשונית עם השיטות צריכים אנו גם לבלות איתם זמן ולעבור על המאמרים השלמים. אך לעת עתה, נשמור איתנו העיקרים ויהי שכרנו הבנת העניינים.

בפרשה שלנו מובא "כי המצוה הזאת אשר אנכי מצוך היום לא נפלאה היא ממך ולא רחקה היא, לא בשמים היא.. וגו' " (דברים ל"א-יב). חידוש מעניין מאוד של תורת משה, ולרוב אף לא מקובל בעולם הרוח הכללי, חידוש שתורה מן השמיים, אלוהית, 'התגלותית' מופיעה דרך הכרעות שכליות של בית הדין. כאשר אין את הצינור הנבואי הכריע אדון הנביאים: "לא בשמיים היא!" הגילוי האלוהי הגדול בא דרך הכרעות בית הדין כאן, בארץ.

מכאן נגיע לשאלה - האם מדרש ההלכה הוא 'מקיים' או 'יוצר'? האם הדרש הוא אכן הפירוש הנכון של הפסוקים? והלא כבר קבעו לנו חכמים עצמם את הכלל "דברה תורה כלשון בני אדם".¹ והרי שכן אדם הכותב טקסט אינו מתכוון שישנו את הניקוד או את המילים ואינו מתכוון שיחשבו כמעט מתמטית את הריבויים ומיעוטים בלשונו וכמובן שאינו מתכוון שדבריו ידרשו על ידי גזרות שוות. מדוע לא ניתן לנו תורה מפורשת או לחילופין רשות גמורה לחכמים לפסוק במנותק לכתוב בספר?

שאלה מטרידה זאת כבר נידונה רבות על ידי רבותינו הראשונים והאחרונים. נביא להלן שתי שיטות עיקריות לבירור הנושא.

המלבי"ם בהקדמתו "איילת השחר" לפירוש ספר ויקרא ולמדרש ההלכה 'תורת כהנים' כותב:

"וכאשר שאלנו לדור ראשון ומזקנים נתבונן מה ענו על זאת, ראינו כי מליבם יוציאו מילים שהכתובים המובאים לראיה אל ההלכות הם רק ציונים ואסמכתות. אשר הציבו להם ציונים לעורר הזיכרון, ועיקרי ההלכות היו מקובלות בידם בע"פ. זה רחוק מאד, כי ראינו שהם שואלים תמיד מנא לך ומשיבים מקרא פלוני, ומקשים והא הא קרא מבעי ליה לכדתניא, ומתריצים ומקשים ומפלפלים, שלא יצויר שיקשו כן על דבר שהוא רק רמז וסימן לבד... עד שמבואר שעיקר ראייתם הוא מן הכתוב, ששם נוטעו ההלכות גם שורשו, ולא באו כשורש מארץ ציה."

ביאור שיטת רבא בטעם חכמים הפוסלים סוכה הגבוהה מעשרים אמה

הראל ידידי (ש"ה)

118 מאסכת חפשי

פסולה הואיל והיא דירת קבע. כלומר, יש ללכת עם הדרשה עד הסוף, אם כבר לומדים מן הפסוק שבעין דירת עראי, אז זה בא לאפוקי כל דירת קבע, ואפילו נמוכה מעשרים אמה. וחרר **רבא** ומסביר, שהכוונה היא שסוכה למטה מעשרים אמה היא **ראויה** להיות דירת עראי, ולכן גם כשעושה אותה ממחיצות של ברזל והיא דירת קבע, היא כשרה.

הגמרא בדף ב"ב מסבירה למה כל אמורא לא אמר כחברו. בשיטת רבא היא הסבירה שלא אמרו כמותו משום קושיא דאביי. בדף ב"א אביי הקשה אף על שיטת ר' **זירא**, אבל בכ"ז כאן הגמרא אמרה ששאר האמוראים לא סברו כמותו משום טעם אחר, שהואיל והפסוק המלמד שסוכה תהיה לצל לא מדבר כלל על סוכת מצווה,

ביאור הגמ' (ב"א): בתורה כתוב "בסוכות תשבו שבעת ימים" (ויקרא, כ"ג, ב). **רבא** לוקח את המילים "שבעת ימים" ודורש אותם ואומר שמעבר לפשט שהם באים ללמד על משך זמן חג הסוכות, הם גם מלמדים על אופי הסוכה שהיא צריכה להיות כזו הראויה לשבעה ימים בלבד, והיינו דירת עראי. וחכמים פסלו סוכה הגבוהה מעשרים אמה הואיל והיא דירת קבע. ומסביר רש"י, שאינו יכול להעמידה אם לא עושה יסודותיה ומחיצותיה קבועין. סוכה בגובה עשרים אמה ומטה, היא דירת עראי. **אביי** הקשה על רבא ואמר שלפי הגדרתו, סוכה העשויה ממחיצות של ברזל, אע"פ שהיא נמוכה מעשרים אמה תהיה

¹ אמנם כלל זה נאמר לשיטת רבי ישמעאל בלבד בהקשר המחלוקת עם רבי עקיבא האם ניתן לדרוש כל ריבוי ומיעוט בתורה או שמא היא רק דברה כלשון בני אדם. אבל עיין במורה נבוכים פרקים א"ט, מ"ז, נ"ז ועוד. שם פשוט לרמב"ם גם שזה כלל מקובל לכל השיטות וגם שכלל זה אינו מצומצם למישור הדרשות בכלל. כנראה שלרמב"ם כלל זה היה מקובל בין החכמים ועל בסיס כלל מקובל זה מביא רבי ישמעאל הכוחה ורבי עקיבא רק מגביל יותר את השימוש בכלל זה. [ה. העורך - עי' תוס' במנחות י"ב, ד"ה "מאי"] שאומר שלא מצינו מי שלא דורש בשום אופן כפולות במקרא. ועי' ברכות לא, ב - דווקא ר"ע הוא זה שדורש בפעם הראשונה בש"ס את הביטוי הזה - 'מאי אם ראה תראה' - דברה תורה כלשון בני אדם'. ושמתני מהרב אברהם וולפיש שליט"א שלמרות שבבבלי אין חלוקה עקבית בדרשה של כלל זה, בבבלי בירושלמי החלוקה היא בחרה - ר"ע דורש כל קוץ וקוץ ור"ש אומר דיברה תורה כלשון בני אדם.

² כך מאריך להוכיח ר' יצחק אייזיק הלוי בעל "דורות הראשונים". הוא סוקר מספר רב של סוגיות בש"ס בהם תנאים שואלים הלכה לתנאים אחרים ומראה שבשום מקום מהמקומות האלו לא פשטו מדרשה.

³ לשיטת אור החיים הקדוש (ויקרא יג, ד"ה "טוהר הוא וטהרו הכהן") אפילו משה רבינו לא ידע את הדרשות, רק את ההלכה המקובלת מסיני. על פי זה הוא מסביר את הסתירה במדרש: מחד גיסא משה רבינו ידע "כל מה שתלמיד וותיק עתיד לחדש" ומאידך מצאנו שרבי עקיבא דרש קוצי האותיות שמשה לא ידע להם טעם.

אלא מדבר על הסוכה לימות המשיח. ולכאורה היתה יכולה הגמרא לומר כמו אצל רבא, שמשום קושיא דאביי לא סברו כמותו.

התוספות (ד"ה "כר' זירא לא אמרי") עמדו על שאלה זו ואמרו, שהקושיא של אביי על רבא היתה מאוד חזקה, ולכן זו הסיבה שלא לסבור כמותו. בניגוד לקושיא שהביא על ר' זירא שהיא פחות חזקה. **מ"מ** יוצא מדברי התוס', שהקושיא על דרשתו של רבא היא מאוד חזקה. וגם מה שפילפל רבא ואמר שהפסוק מצריך סוכה **הראויה** להיות עראי, זה דחוק.

להלן נציג שני הסברים המחזקים את דרשתו של רבא:

רש"י מסביר שכשהסוכה אינה גבוהה מעשרים אמה, אף כשהיא דירת קבע, יש בכללה דירת עראי. כלומר, יש קיום לעראיות בסוכה הזאת בפני עצמה. יש להסתכל על סוכה זו כסוכת עראי שעומדת בפני עצמה והוסיפו לה חיזוקים והפכו אותה לדירת עראי. הסוכה הזו, יש באפשרותה לעמוד על יתדות עראי. משא"כ בסוכה הגבוהה מעשרים אמה, שהיא דירת קבע, ואין שום קיום לעראיות בפני עצמה, שכן, אין שום אפשרות שתעמוד הסוכה הזו על יתדות עראי.

הר"ן מפרש שא"א לשער מהי דירת עראי שתעמוד בדיוק שבעה ימים, ומהי כבר דירת קבע שיכולה לעמוד יותר משבעה ימים. א"א לעבור סוכה סוכה ולבדוק בדיוק כמה זמן היא ראויה לעמוד. לכן ודאי שהפסוק בא ללמד על משהו מוגדר, חזו גובה הסוכה. וכך מכניסים בהגדרת הכשר הסוכה את האלמנט של העראיות שהוגדר במילים "שבעת ימים", ע"ז שבסוכה שאינה גבוהה מעשרים אמה, היא ראויה להיות עראית, יש לה שם עראיות.

הרי"ף פוסק למסקנה כרבא, מכיוון שרואים שבכל הפרק מוצגת מחלוקתם של ר' יהודה וחכמים כדברי רבא, שטעם ר' יהודה הוא משום דדירת קבע בעינן ולחכמים דירת עראי בעינן.

וכן **הר"ה** פוסק כרבא, מזה שאביי אומר בדף זב, שר' יהודה (ועוד מספר תנאים) סובר שדירת קבע בעינן. וממילא מובן מזה שחכמים החולקים סוברים שדירת עראי בעינן. ניתן להסיק מכאן שאביי, אשר הקשה על רבא, חזר בו מקושייתו, ולכן הלכה כרבא.

השו"ע (סי' תרל"ג סע' א') פוסק כרבא. ולכן כל סוכה הגבוהה מעשרים אמה תהיה פסולה. גם אם הדפנות יגיעו לסכך (שבזה כשר לרבה הואיל ומשלט שלטא ביה עינא) או שתהיה רחבה מארבע על ארבע אמות (שבזה כשרה לר' זירא הואיל ויש צל מן הסכך), היא תהיה פסולה, ואדרבה, בזה היא עוד יותר דירת קבע.

לסיכום, ראינו את שיטת רבא המסביר את טעם חכמים לפסול סוכה הגבוהה מעשרים אמה משום דבעינן דירה הראויה להיות עראית, והגבוהה מעשרים אמה אינה ראויה לכך. סוכה הנמוכה מעשרים אמה יש בכללה עראיות אף אם היא דירת קבע, כך הסביר **רש"י**. **הר"ן** הביא הסבר נוסף לדרשת רבא, שהפסוק 'שבעת ימים' ודאי בא להורות על משהו מוגדר בעניין העראיות של הסוכה, ואכן גובה הסוכה הוא עניין מוגדר, שלא תהיה גבוהה מעשרים אמה.

הרי"ף והר"ה פסקו כרבא הואיל ורואים בהמשך הפרק מסתמא דגמרא, שמחלוקת ר' יהודה וחכמים עומדת על הנקודה האם דירת קבע או דירת עראי בעינן. **וכן פסק השו"ע כרבא**, ולכן כל סוכה הגבוהה מעשרים אמה פסולה, ואין לה שום תקנה.

האבות ציון

אין עוד מלבדו – 'מכניסי רחמים'

גלעד גולן ש"ה

בעמדה האמצעית ניתן למצוא את שו"ת חת"ס (חלק א' סי' קסו') שכתב שבעקבות המנהג שהשתרש ניתן לאמרו, אך מעיד על עצמו שהיה מאריך בנפילת אפיים ולא היה אומרו עם הציבור, וכן אמר לי מו"ר הגר"א נבנצל שליט"א בשם הרב איועברך צוק"ל שניתן לאומרו.

הרב אשר וויס שליט"א (הובא בשמו בס' 'כמוצא שלל רב', ימים נוראים, עמ' עה') דייק מלשון הרמב"ם בפירוש המשניות לפרק חלק, (וכן אפשר לדייק מהרמב"ם ע"ז פ"ב ה"א) "עיקר הצווי בעבודת כוכבים שלא **לעבוד** אחד מכל הברואים לא מלאך ולא גלגל ולא כוכב ולא אחד מארבעה היסודות ולא אחד מכל הנבראים מהן ואף על פי שהעובד יודע שה' הוא האלהים והוא עובד הנברא הזה על דרך שעבד אנוש ואנשי דורו תחלה הרי זה עובד כוכבים..." שכל האיסור הוא **לעבוד** דווקא, ואם כן אין זה עניין לפיט מכניסי רחמים. וכן בליל שבת בפיט 'שלום עליכם' אנו אומרים למלאכים 'ברכוני לשלום', ואין בזה שום פולחן ועבודה וקבלת אלוהות אלא בקשה בעלמא שיברכונו ושיכניסו תפילותינו לפני הקב"ה.

יהי רצון שתתקבלנה כל תפילותינו ברצון ונזכר ונכתב לחיים טובים וארוכים!

השבוע בני עדות אשכנז הצטרפו אל אמירת הסליחות. ישנו פיוט עתיק שיסודו בסידור רב עמרם גאון - 'מכניסי רחמים', פיוט זה מתאר את בקשת עם ישראל מהמלאכים שיכניסו ויעלו את תפילתם אל הבורא. פיוט זה עורר במהלך הדורות מחלוקות גדולות - האם שייך להתפלל למלאכים ולבקש מהם שיעזרו לנו בהכנסת התפילות או שמא יש איסור בדבר?

המהר"ל [נתיב העבודה פרק יב'] קרא תיגר על הפיוט הזה והתנגד לעניין הפנייה למלאכים, והסביר שאינו דומה עניין זה לבקשה לתפילה על אדם מסוים מאדם אחר או מצדיק שנפטר, שבזה שייך צער בין אדם לחברו ונחשב לאדם שמתפלל עבור חברו לחסד, שהגמרא אומרת עליו שנענה תחילה, ועניין זה לא שייך אצל המלאכים שיצטערו בגלל אדם ולא שייך שייחשב להם לחסד.

ובדעה זו אחז גם ר' חיים מוולח'ין, וכן ששאלתי את מו"ר הגר"א נבנצל שליט"א אמר לי שאינו נוהג לומר פיוט זה, וכן הרב נחום רבינוביץ שליט"א מתנגד לאמירת פיוט זה וכן הנהיג בישיבתו במעלה אדומים. מאידך גיסה שיבולי הלקט (ר"ה, סי' רפב') טען ששפיר ניתן לאמור פיוט זה וכן מצא הוא במדרש שה"ש על הפסוק "השבעתי": "אומרת כנסת ישראל למלאכים העומדים על שערי תפילה ועל שערי דמעה הוליכו תפילתי ודמעתי לפני הקב"ה..." וכן דעת שו"ת אגרות משה (או"ח סי' מג').

כולנו מכירים את הסיפור החסידי הידוע - כפרי אחד שהיה לו בן שהיה חסר דעת לגמרי ולא ידע אפילו קרוא וכתוב, ולאותו בן היה חליל בו היה מחלל כאשר היה רועה את צאן אביו. יום אחד לקחו אביו עמו לעיר הגדולה לתפילת יוה"כ בבית הכנסת של הבעש"ט, וישב הבן בתפילה ולא ידע להוציא מילה. כשהתחילו להתפלל מוסף ביקש מאביו - 'אבא, יש לי כאן חליל ואני רוצה לחלל בו', גער בו אביו מתוך בהלה, והבן כבש את יצרו. אך כשהתחילו להתפלל מנחה, אמר שוב: 'אבא, הרשה לי לקחת את החליל'. שאל אביו בכעס: 'היכן הוא החליל?' ומיד הניח את ידו על כיסו של הבן ומנע ממנו לקחת את החליל. והנה פתחו בתפילת נעילה. הבן לא יכול להתאפק עוד, דחף את ידו של אביו והוציא את החליל מן הכיס וחילל בו בקול שנשמע בכל הבית. הכול עמדו נבהלים ונבוכים, אבל הבעל-שם-טוב המשיך בתפילה, וביתר קלות מן הרגיל. אחר-כך אמר: 'הקל עלי הנער'.

הבנו מה הקשר בין סיפור חסידי לתקיעת שופר, אך מה הקשר למסכת סוכה?

"ת"ר החליל דוחה את השבת דברי ר' יוסי בר יהודה, וחכמים אומרים אף י"ט אינו דוחה.

אמר רב יוסף מחלוקת בשיר של קרבן דר' יוסי סבר עיקר שירה בכלי ועבודה היא ודוחה את השבת ורבנן סברי עיקר שירה בפה ולא עבודה היא ואינה דוחה את השבת אבל שיר של שואבה דברי הכל שמחה היא ואינה דוחה את השבת... **ורבי ירמיה בר אבא** אמר מחלוקת בשיר של שואבה דרבי יוסי סבר שמחה יתירה נמי דוחה את השבת ורבנן סברי שמחה יתירה אינה דוחה את השבת אבל בשיר של קרבן דברי הכל עבודה היא ודוחה את השבת " (סוכה נב,נא,א)

בין לרב יוסף ובין לר' ירמיה בר אבא מוסכם שאם נגדיר את עבודת החליל בתור ביטוי של **שמחה** אזי יהיה אסור לנגן בו ביום טוב, מכיוון ששמחה אינה דוחה את היו"ט, אך אם נגדיר את החליל כחלק **מעבודת** היום אז עבודת היום דוחה את אותו היום.

מנחם כץ (במאמרו 'החליל') מבקש לומר שהסיפור החסידי נשען ברקע על הגמ' בסוכה¹ וכך הסביר את המחלוקת בין האב לבן - האב אסר על בנו לנגן בחליל ביוה"כ מכיוון שהוא סבר שזה ביטוי של שמחה, וא"כ אז אסור **לחלל** כי בכך **יחלל** את החג. לעומת זאת **בשביל הילד החילול בחליל זה עצם העבודה שלו ביו"כ** ועל כן מותר לו לחלל בחלילו בבית הכנסת - 'מקדש מעט', כיוון שעבודה היא. שנזכה כולנו שכל אחד מאיתנו ימצא את עבודת התפילה שלו בימים הקדושים הללו ושנזכה להתקרב אל בוראנו ולהדבק בו!

1 ולכן הוא גם אומר שהחליל המופיע בסיפור אינו במקרה, ובכך דוחה גרסאות אחרות של הסיפור בהן החליפו את החליל בקריאות אחרות, כגון שריקה, אמירת א"ב או צעקת 'קוקוריקו'. הסיבה לשינוי זה, לטענתו, נובעת מתוך רצון להתגבר על הבעיה ההלכתית של איסור חילול בחליל ביום כיפור, אך לדיו, ודאי שהגרסא המקורית והאוטנטית היא זאת עם החליל.

רבי שלמה הכהן רבינוביץ' (ה'תקס"א - כ"ט באדר ה'תרכ"ו) היה האדמו"ר הראשון של חסידות ראדומסק. מסופר עליו שבילדותו היה קורא שיר השירים לפני אביו בבית הכנסת ונקלע לשם היהודי הקדוש מפשיסחא. הטה היהודי אחזנו לקריאה ואמר שקטן זה קורא את שיר השירים כעין שלמה המלך, וניגש ונשקו על ראשו. לימים סיפר בעל ה'תפארת שלמה' שהרגיש את נשיקתו של היהודי הקדוש עד שנעשה בר מצוה והניח תפילין באותו המקום ואז ידע כי נשיקתו של היהודי הקדוש היתה כמו הנחת תפילין.. (ספורי חסידים - הרב זיון)

נקודה בעבודת ה' לפרשת נצבים - ע"פ ה'תפארת שלמה': "אתם נצבים היום כלכם לפני ה' א-להיכם ראשיכם שבטיכם זקניכם וְשָׂרֵיכֶם כָּל אִישׁ יִשְׂרָאֵל".

כתוב בתחילת הפסוק "כולכם" אז למה כתוב שוב בסופו "כל איש ישראל"? על כל אדם מוטל לתקן את כל דרכיו מקטן ועד גדול, אך במיוחד צריך לדעת מה נשלחנו לתקן. כידוע, בדורות אלו כולנו 'נשמות יד-שניה'. גלגולים מדורות שעברו וחזרנו לכאן להשלים את מה שלא זכינו לתקן בעבר. לפיכך יתכן שאדם יעשה מצוות ומעשים טובים אך לא יתקן את הדבר הספציפי שאותו עליו להשלים, כגון מצוה מסויימת או חלק מסויים בתורה וכדומה. הבחינה על פיה ידע מה נשלח לתקן היא שיבדוק מהו אותו הדבר שהיצר הרע נלחם להכשילו בו ביותר (לענ"ד ניתן להמשיך זאת למלחמות עוה"ז - ג'פ שמוקף באבטחה כבדה כנראה זהו ג'פ של ה'קודקוד'. אם היצה"ר משקיע שם את מירב מאמציו כנראה שזה משהו שחשוב בשבילנו..1.

לכל אחד יש שליחות מיוחדת וכפי שרמז ביוסף הצדיק כשהגיע לניסיון עם אשת פוטיפר: "ויבא הביתה לעשות מלאכתו" - כי זו היתה מלאכתו ושליחותו לתקן את בחינת היסוד. וכן בפרשת עקב נצטוונו "ומלתם את ערלתם לבבכם...כי ה' א-להיכם..הא-ל הגדול הגבור והנורא אשר לא ישא פנים ולא יקח שחד" נצטוונו למול את ערלת הלב - את אותו החלק שהלב מתאוה אליו ביותר, ודווקא אותו יש למול - שהרי ה' אינו לוקח שוחד ואף אם נעשה מצוות אחרות לא יקח אותם תמורת ערלה זו שאותה אנו צריכים לתקן. "אתם נצבים היום כלכם" חז"ל דרשו בכמה מקומות ש'היום' זהו ר"ה, בר"ה אנו כולנו נצבים לפני ה' ולכן צריך להתכונן ולפשפש במעשינו שיהיה כל אחד ואחד מאיתנו ניצב "כל איש ישראל" בקומה שלימה מראש ועד רגל בלי שום חסרון או פגם3 ולצורך זה צריך שנדע מה במיוחד חסר לנו ולתקנו. ה' ינחנו בדרך אמת לדעת מה לתקן ואין לעשות זאת ולהשלים בנו את קומת האדם.

1 וראה בשיחות הר"ן (נז) "שאותו הדבר שמתגבר על האדם והוא משוקע בו אותו הדבר דוקא הוא צריך לשבר בשביל השי"ת כי זה עיקר עבודתו. וכמו שאמרו רז"ל ובכל מאודך יש לך אדם שחביב עליך וכו'".

2 ע'י' זהר ח"ב לב:

3 ע"י עוד בהקדמת ספר שמירת הלשון

